

detta syfte, att Ständerne vid nästa landtdag föreläggas; hvaremot utförandet af en allmän dissenterlag torde kunna tills vidare uppskjutas,

Ett sådant uppskof betingades äfven deraf, att medlemmarne af de religionssamfund, hvilkas kyrkliga angelägenheter komme att genom en dissenterlag ordnas, billigtvis borde ega rättighet att i denna lagstiftning deltaga, och att alltså medgifvandet för dem af lika politiska berättiganden med lutherska kyrkans medlemmar borde föregå, medan sålänge endast lutheraner äro till landtdagsmän valbare, den kyrkliga lagstiftningen borde inskränkas till lutherska kyrkans angelägenheter; och komme i följd häraf äfven Ständernes framställning, rörande frihet för grekiska trosbekännare att till annan kyrka öfvergå, att tills vidare förfalla.

10

356 A. ARMFELT – J. V. SNELLMAN 16.XI 1864
HUB, JVS handskriftssamling

S:t Petersburg d. 4./16. November 1864.

20

Högädle Herr Senator.

Herr Senatorns särskilda skrivelser har jag haft äran emottaga och får på det förbindligaste tacka för de deruti lemnade meddelanden. Hvad den finska språkfrågan beträffar har jag uti min sednaste skrivelse lemnat Herr Senatorn del om den åsigt Komitén för finska ärender yttrat i saken. Hvad åter den finansiella frågan angår, så tror jag mig kunna med säkerhet antaga att, när ärendet ifrån Senaten hit inkommer, Hans Kejsrerliga Majestät, i anseende till nämnde frågas synnerliga vigt, kommer att i och för densamma i Nåder kalla Herr Senatorn till S:t Petersburg.

30

J'ai vu l'Empereur hier, et à la suite de ce que Sa Majesté m'a dit, en passant, je crois d'autant moins me tromper dans mes conjectures qu'il m'a paru que l'Empereur désirait revoir tout plein de notions que nous, ici, nous ne sommes nullement à même de lui fournir sans Votre participation directe.

Med fullkomligaste högaktning har jag äran förblifva

Högädle Herr Senatorns
Ödmjukaste tjenare.
Alex. Armfelt

40

357 J. V. SNELLMAN – A. ARMFELT 17.XI 1864
RA, A. Armfelts brevsamling

Högvälborne Herr Grefve

50

För Högvälborne Herr Grefvens godhetsfulla meddelande af den 8:e får jag äran aflägga min vördnadsfullaste, varmaste tacksägelse.

Jag vågar knappt hoppas, att mina ringa ord skola något verka; men jag är dock lycklig öfver att genom Herr Grefvens ädelmod hafva vunnit tillfälle till ett yttersta försök,

Den P(ro) M(emoria) jag har äran öfversända uppställer frågan annorlunda, än mitt votum i Senaten, hvilket afsåg att genom medgifvanden vinna pluralitet – och vann den, ehuru protokollet ströks ut.

Men frågan är den enkla, om Kejsarordet skall uppehållas eller icke. Om det förra? – och detta anser jag för axiom – då böra alla, som icke hafva tillgång till translatorer, år 1884 skrifva Finska.

Men då bör också ingen numera utnännas, som icke är förpligtad att tidigare göra början, – huru snart? det är likgiltigt, ty tre års öfning kunde vara tillräcklig; dock är å andra sidan bättre, att göra början i yngre år.

Om alla, som härefter utnännas, måste börja 1872, skola de taga saken lugnt, emedan de hafva sju år på sig. Men då åliggandet förestår, skola de flesta, som kunna erhålla anslag, taga pengarne och börja tidigare.

Hvilka äro väl de, som äro i fråga? Nuvarande innehafvarene förblifva i orubbadt bo. Några af dem vinna befordran till kollegier och erhålla translatorer. Några vice-häradshöfdingar och vice-landssekreterare m. m. måste för befordran lära Finska. Desse äro de enda, som skola klaga. Ty auskultanterne, kopisterne o. s. v. skola skämmas att göra det – hoppas jag. Skola nu dessa fjädervigter, vice-herrarne, uppväga Monarkens löfte och folkets rätt!

Förlåt, att jag vågar erinra, att äfven Herr Grefven är solidarisk för detta ovärderliga löfte. Upphålls det med fasthet, är jag öfvertygad, att allt går väl.

Jag har förenat mig i förslaget (Senator Trapp med fleres), att angående universitetet borde särskildt stadgas – likväl med undantag för den föreslagna Extra ordinarie professorn, emedan detta bäst lämpar sig för den allmänna författningen.

Ödmjukast får jag nu bönfälla, att Högvälborne Herr Grefven ville låta öfversätta skriften. Jag vågar ej förtro mig åt någon. På Tyska hade jag kunnat skrifva; men min handstil duger dock ej att läggas för Majestätet. Ack, hvad mina brister äro mig tunga! Äfven skriftens beskaffenhet gör mig oro. Det är så svårt att vara korrt och klar.

Ännu får jag bedja Herr Grefven icke glömma, att dock flera embetsverk och personer förklarar sig villige och beredde att göra början med det snaraste, samt att i consistorium academicum de motvilliges seger var knapphändig.

Bedjande Gud främja den goda saken, får jag upprepa mina ödmjuka tacksägelser och har äran med djupaste vördnad framhärda

Högvälborne Herr Grefvens
aldraödmjukaste tjänare
Joh. Vilh. Snellman

Helsingfors den 17 November 1864.

P. S. Vördade brefvet fick jag först den 12:e.